

Sectorprognoses | 25 november 2022

Agrarische sector houdt zich ondanks kostenstijgingen goed staande

Auteur: Nadia Menkveld nadia.menkveld@nl.abnamro.com 06-13 54 51 47

Ondanks een uitzonderlijk jaar met enorme kostenstijgingen voor energie, veevoer en kunstmest lijken de meest agrarische sectoren zich goed staande te houden. Dit komt doordat de afzetprijzen van veel agrarische producten voldoende zijn toegenomen om de hogere kosten goed te maken. Dit geldt echter niet voor alle subsectoren, bovendien bestaan er tussen bedrijven grote verschillen. Volgend jaar kan een lichte vraaguitval als gevolg van de lagere koopkracht voor margedruk zorgen.

Het afgelopen jaar werd getekend door hoge kosten. Niet alleen de energieprijzen stegen, ook de productiemiddelen, zoals kunstmest en veevoer, namen flink toe. De kostenstijgingen lijken inmiddels goeddeels over hun hoogtepunt heen. Dit wil overigens niet zeggen dat deze prijzen de komende periode weer normaliseren. Naar verwachting blijven ze hoog. Bovendien stijgen de arbeidskosten in de agrarische sector volgend jaar nog stevig als gevolg van de stijging met tien procent van het minimumloon en de verdere krapte op de arbeidsmarkt.

Sommige subsectoren hebben de sterke kostenstijgingen goed weten te maken door hogere afzetprijzen te bedingen. Zo ligt de prijs van melk dit jaar gemiddeld zo'n 50 procent boven die van vorig jaar, wordt voor tomaten gemiddeld 15 procent meer betaald en liggen eieren zo'n 20 procent boven het niveau van eind 2021. Veel van deze producten namen in de loop van het jaar steeds sterker in prijs toe. Zo steeg de prijs van scharreleieren volgens de Wageningen Universiteit in september met liefst 80 procent. Deze stijgingen maken niet alleen de hogere kosten goed, maar zorgen in sommige gevallen ook voor een beter rendement.

De productievolumes van de totale agrarische sector dalen dit jaar naar verwachting met twee procent. Belangrijke oorzaken voor deze daling zijn de lagere productievolumes in de sierteeltsector en de glasgroenteteelt. Een deel van deze bedrijven in deze twee subsectoren is genoodzaakt om de teeltstrategie aan te passen vanwege de hogere energieprijzen. Kassen worden minder verlicht of in andere gevallen zijn ondernemers helemaal gestopt.

Koopkracht onder druk in 2023

Consumenten betalen momenteel zo'n 14 procent meer voor voedsel ten opzichte van vorig jaar, terwijl hun energiekosten ook flink zijn toegenomen. Hoewel overheidshulp wel wat verlichting geeft, gaan consumenten in Nederland en andere belangrijke afzetlanden veel meer op de prijs letten.

Tot nu werden de consumptieve bestedingen nog gestut omdat sommige consumenten in staat waren te sparen tijdens de pandemie. Volgend jaar is deze buffer kleiner en worden de bestedingen dan ook gevoeliger voor de hoge inflatie. Over het algemeen zullen consumenten dan minder of goedkoper uit eten gaan, minder vaak biologische of duurzame producten kopen, van merkproducten naar 'private label' overstappen en van full-service supermarkten naar discount-supermarkten overschakelen. De kans is daarnaast groot dat de vraag als geheel wat afneemt. Het type kanaal of het soort supermarkt waar agrarische producten worden verkocht is dus sterk van invloed op de afzet in 2023.

Economie van de eurozone in recessie

Voor de Europese Unie (EU) als geheel verwacht ABN AMRO volgend jaar een bbp-daling van 0,9 procent. De Duitse economie lijdt sterker onder de energiecrisis en de inflatie en krimpt naar verwachting met 1,8 procent. ABN AMRO verwacht vanaf het vierde kwartaal dit jaar drie opeenvolgende kwartalen van krimp van de Duitse economie. Voor het Verenigd Koninkrijk (VK) verwacht ABN AMRO een bbp-daling van 0,8 procent. Zowel in de EU als in het VK zal de koopkracht ook volgend jaar dalen doordat de inflatie vooral in de eerste maanden nog flink hoog zal zijn, terwijl de loonstijging de inflatie niet goed maakt. Het VK heeft daarnaast te kampen met sterk gestegen rentes op de kapitaalmarkt. Deze drukken flink op de inkomens, doordat relatief veel huizenbezitters hypotheek met variabele rentetarieven hebben.

Meer prijsbewuste consumenten die bovendien minder kopen, geeft uiteindelijk druk op de prijzen in de gehele voedselketen. De prijsstijging van agrarische producten komt dan tot een halt. Het wordt dus spannend of de afzetprijzen hoog genoeg blijven om de gestegen kosten goed te maken. Uit een enquête van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) blijkt dat [veel](#) landbouwondernemers inmiddels moeite hebben om hogere kosten door te berekenen aan hun afnemers. Ondanks een flinke stijging van de afzetprijzen zien ondernemers hun marges onder druk staan. Boeren en tuinders hebben veelal een zeer beperkte invloed op hun afzetprijzen, ze zijn afhankelijk van de prijsvorming op afzetmarkten.

De afnemers worstelen zelf ook met hogere kosten. Voor de verwerkende industrie is het de vraag of ze hun productie moeten afschalen vanwege hogere energieprijzen. Zo hebben aardappelverwerkers niet alleen te maken met hogere energiekosten, maar ook met hogere kosten voor plantaardige oliën en schaarste aan arbeid. Tot nu toe heeft een belangrijk deel van de levensmiddelenindustrie de hogere kosten nog wel weten door te berekenen, maar ook deze sector krijgt te maken met een meer kritische consument en supermarkt. Dit kan dus eveneens de vraag naar agrarische producten negatief beïnvloeden.

Verduurzaming

Naast de hogere kosten voor arbeid, energie en andere productiemiddelen, krijgen veel land- en tuinbouwondernemers te maken met hogere kosten om te verduurzamen. In veel gevallen leidt het huidige verduurzamingspad bovendien tot lagere volumes, waardoor de kosten per eenheid product sneller toenemen. Zo zullen een aantal vleespluimveehouders overschakelen naar Beter Leven 1 ster wat leidt tot hogere investeringen in stallen en minder dieren per vierkante meter. Andere voorbeelden zijn het nieuw

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en het '7e Nederlandse actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn'. Maatregelen om de uitspoeling van nitraat te voorkomen, zoals het inzaaien van groenbemesters en bemestingsvrije zones langs waterlopen, kunnen leiden tot een lagere productie in de akkerbouw. Al met al stelt dit de land- en tuinbouw voor een uitdagende periode.

Het beleid van het kabinet om de stikstofuitstoot te verlagen zal in 2023 nog beperkte invloed hebben op de productie in de veehouderijsectoren. De uitkoop van bedrijven zal dat jaar nog beperkt zijn waardoor ook de productie van zuivel, vlees en eieren beperkt wordt geraakt.

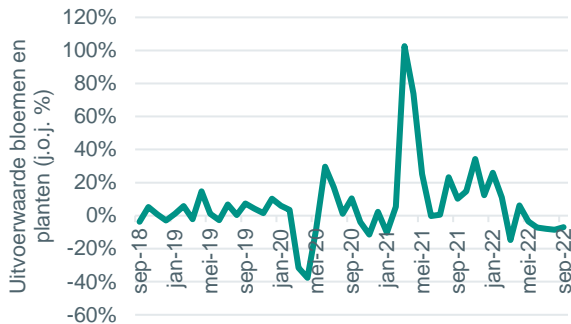
Prognoses subsectoren

<i>Percentage jaar-op-jaar volumegroei</i>	2022	2023
Sierteelt	-10	-20
Glasgroenteteelt	-7	0
Melkveehouderij	-1	0
Pluimvee vlees	-2	-5
Pluimvee eieren	-2	-3
Varkenshouderij	-2,5	-3
Akkerbouw	4	0

Sierteelt

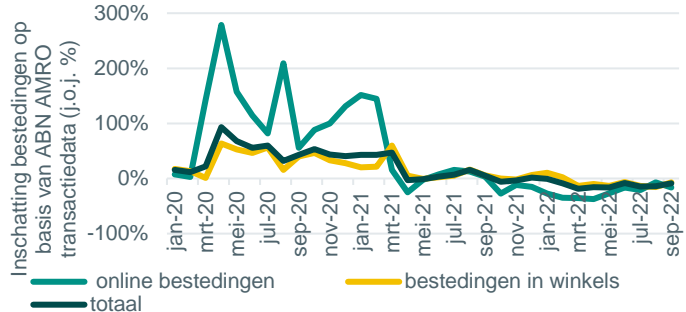
De sierteeltsector heeft de afgelopen jaren te maken gehad met pieken en dalen. Na de lockdown in maart 2020 leek het even uitzichtloos voor de sierteeltsector. De uitvoer kwam stil te liggen en de sector zat met de handen in het haar. Deze periode was van korte duur en wat in eerste instantie een belemmering was, bleek later juist een kans. De coronamaatregelen zorgden er namelijk voor dat consumenten geld overhielden en graag besteedden aan het opsieren van hun huis en tuin met planten en bloemen. In Nederland en andere belangrijke afzetlanden als Duitsland en het VK nam de vraag flink toe. Dit leidde tot hogere afzetvolumes en een flinke toename van de prijs. Dit jaar zette de piek zich weer om in een dal. Consumenten besteedden hun geld aan vakanties en minder aan bloemen en planten. Bovendien nam de koopkracht af, waardoor consumenten gedwongen worden scherpere keuzes te maken bij waar ze hun geld aan uitgeven.

Uitvoerwaarde planten en bloemen daalt

Bron: Floridata

Bestedingen in bloemenwinkels nemen af

Bron: ABN AMRO pintransactiedata

In 2022 neemt de uitvoer van zowel planten als bloemen naar verwachting af. Tot en met september daalde de waarde van de sierteeltuitvoer volgens gegevens van Floridata met 1,6 procent. Dit wordt veroorzaakt door zowel een daling van de volumes als een daling van de prijs. Met name de uitvoer naar Frankrijk daalde. Ook in Nederland besteedden consumenten minder aan bloemen.

Die druk op de vraag komt op een moment dat de kosten hoog blijven. De sector verbruikt veel gas en is daardoor zeer kwetsbaar voor de gestegen gasprijzen. Een groot deel van de kostprijs van sierteeltbedrijven bestaat momenteel uit gas. Voor de energiecrisis lag dit percentage rond de 30 procent, dit is fors gestegen. Nu steeds meer vaste energiecontracten aflopen, nemen de kosten voor steeds meer bedrijven toe. Siertelers met variabele gasprijzen moeten naar andere wegen zoeken om te overleven. De verwachting is dat de gasprijs namelijk lange tijd relatief hoog blijft. Zo besluiten sommige potorchidee-kwekers om hun productie permanent te staken. Een deel van de kwekers met meerjarige gewassen zoals rozen en gerbera's gaan de komende winterperiode niet belichten. En een deel van de chrysanten- en lisianthuskwekers zet tijdelijk geen nieuwe stekken op.

Per saldo komen in 2023 een stuk minder bloemen en planten uit de Nederlandse glastuinbouw op de markt. De situatie is ongekend, waardoor de prognose met veel onzekerheden is omgeven. ABN AMRO verwacht dat het volume vanuit de sierteeltsector dit jaar al met 10 procent dalen en volgend jaar nog eens met 10 tot 20 procent. Dit zorgt er wel voor dat het aanbod meer in lijn komt met een tevens dalende vraag. Voor 2023 neemt de koopkracht namelijk verder af. Bij een verbetering van de verhouding tussen vraag en aanbod zal ook de prijs naar verwachting niet te ver terugzakken.

Naast de siertelers zelf zullen ook de toeleveranciers van materialen en de handelsbedrijven de gevolgen van de lagere volumes voelen. Dit wil overigens niet zeggen dat alles kommer en kwel is voor de sector. Een deel van de misgelopen volumes kan goedge maakt worden met de nu nog hogere afzetprijzen en het verkopen van elektriciteit. ABN AMRO verwacht een tweedeling in de sector. Waarbij met name de modernere grote bedrijven, die ruimte hebben om te investeren in duurzame oplossingen als ledverlichting, schermdoeken, ontvochtiging of warmtekrachtkoppelingen (WKK) sterker uit de crisis zullen komen.

Glasgroenteteelt

Ondanks de enorm gestegen kosten als gevolg van de hogere energieprijzen hebben niet alle glasgroentebedrijven een moeilijk jaar. Sterker nog, veel glasgroentetuinders profiteren zelfs van de hoge elektriciteitsprijzen. Glastuinders hebben namelijk een uitzonderlijke positie in het energienetwerk van Nederland. Telers zetten gas om in elektriciteit en warmte met behulp van WKK's. Die elektriciteit wordt gebruikt voor belichting boven de gewassen in de kassen. Wat over is aan elektriciteit wordt teruggeleverd aan het net. Op verzoek van energiebedrijven kunnen glastuinders meer of minder terugleveren om de stabiliteit van het net te waarborgen.

Nu de elektriciteitsprijzen enorm hoog zijn zal het voor een aantal glastuinders rendabeler zijn om elektriciteit te verkopen aan het net in plaats van om te zetten in licht voor de gewassen. Dit is voor glastuinders met WKK's een aantrekkelijke optie. Daarmee tekenen zich wel grote verschillen af tussen ondernemers binnen deze subsector. Ondernemers die vaste energiecontracten of verschillende alternatieven hebben, zoals e-boilers, aardwarmte, een houtstookketel of WKK's, doen het een stuk beter dan ondernemers die deze middelen ontberen. Vooral grotere bedrijven hebben deze zaken doorgaans beter voor elkaar. Het onderscheid in resultaat dat al zichtbaar was tussen grote en kleine glastuinders tekent zich nu nog scherper af. Daarnaast is de prijszetting van de tomaten, paprika's en vooral komkommers in veel gevallen voldoende om de hogere kosten goed te maken en rendement te behouden. Waar sierteeltbedrijven de komende periode stoppen omdat ze niet langer rendabel kunnen opereren, is dit niet of nauwelijks het geval voor bedrijven in de glasgroenteteelt.

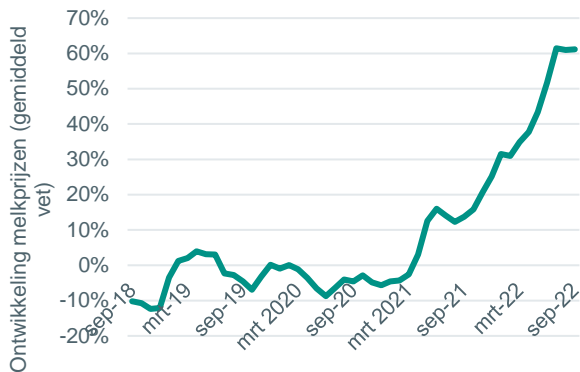
Door de hoge energieprijzen hielden glastuinders in de eerste paar maanden van dit jaar deels hun gewassen onbelicht. Dit zorgde ervoor dat de oogst in die maanden tot wel een derde lager lag. Dit gat werd in de loop van de lente en de zomer weer gedicht toen er juist weer meer producten geoogst werden. De komende periode zullen met name tomaten weer minder belicht gaan worden.

ABN AMRO schat op basis van de meest recente cijfers in dat de productie dit jaar zo'n vijf tot tien procent lager zal liggen dan vorig jaar en in 2023 op dit lagere niveau blijft. De aanpassing in de teeltstrategie zorgt er tevens voor dat de productie wat later in het jaar op de markt komt, wat kan zorgen voor een overschot en druk op de prijzen kan geven. Daarnaast krijgen schimmels en ziektes meer kans als er minder belicht of verwarmd wordt. Ook dat heeft gevolgen voor de kwaliteit en kwantiteit van de oogst. De lagere winterproductie geeft landen als Marokko en Spanje de kans om hun aandeel in de markt te vergroten. Telers lijken volgend jaar over te stappen op komkommers, wat ten koste gaat van het areaal aan aubergines, paprika's en tomaten.

Melkveehouderij

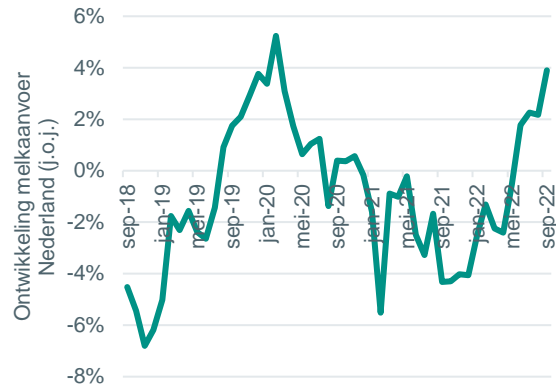
De melkveehouders hebben een financieel goed jaar. Dit heeft alles te maken met de zeer hoge melkprijzen. Gemiddeld lagen de prijzen dit jaar zo'n 50 procent boven die van vorig jaar. De kosten stegen weliswaar ook flink, maar minder hard dan de melkprijzen. Zo nam de prijs van veevoer, de grootste kostenpost voor de melkveehouder, jaar op jaar met circa 30 procent toe.

Melkprijs stijgt vanaf medio 2021

Bron: Agrimatie Wageningen Universiteit

Melkaanvoer herstelt na daling

Bron: CBS, RVO

De hogere prijzen waren het gevolg van onbalans op de wereldmarkt voor zuivel. In de meeste zuivelregio's daalde de melkproductie terwijl de vraag sterk was. Ook in Europa en Nederland was sprake van een lagere melkaanvoer. Al vanaf begin 2021 daalde de melkaanvoer naar de Nederlandse zuivelfabrieken. Voor heel 2021 liep de aanvoer met 2,7 procent terug en in de eerste helft van 2022 daalde de productie met nog eens 1 procent. Vanaf de zomer kwam daar verandering in en steeg de melkaanvoer weer. Ook in andere belangrijke zuivellanden, zoals Nieuw-Zeeland, lag de productie lager. De belangrijkste redenen hiervoor zijn de slechte weersomstandigheden die zorgden voor mindere condities voor gras en koeien.

Voor volgend jaar verwacht de Europese Commissie dat in de EU de melkaanvoer stabiel blijft ten opzichte van dit jaar. Bij normale weersomstandigheden zou de melkaanvoer kunnen toenemen, maar dit zal tenietgedaan worden door een reductie van de melkveestapel op EU-niveau. Ook in Nederland staat het aanbod onder druk, met name vanwege de onduidelijkheid rondom het stikstofbeleid. De komende jaren zal de melkveestapel krimpen doordat bedrijven uitgekocht worden, om de stikstofuitstoot te verlagen. [Uit onderzoek van CLM in opdracht van ABN AMRO](#) blijkt dat een combinatie van maatregelen, zoals managementmaatregelen door de melkveehouder en innovatiemaatregelen kostenefficiënt voor een lagere stikstofdepositie kan zorgen. ABN AMRO verwacht voor dit jaar een lichte daling van de melkaanvoer en een stabilisering tot lichte stijging bij voldoende regen volgend jaar.

Een sterke toename van de melkaanvoer in 2023 lijkt er dus niet in te zitten. Of dit leidt tot blijvend hoge prijzen, is nog maar de vraag. De mondiale vraag naar zuivelproducten als kaas, yoghurt en melk kan terugvallen als gevolg van de lagere koopkracht in verschillende belangrijke afzetlanden in de EU. Wat daarentegen wel gunstig is voor de afzet buiten de EU is de relatief lage euro ten opzichte van de dollar, wat zorgt voor een betere concurrentiepositie voor zuivelhandelaren in de EU.

Op de wereldmarkt noteren de zuivelprijzen al een lichte daling. ABN AMRO verwacht dat de prijs van zuivel het komende jaar echter op een relatief hoog niveau zal blijven. Tegenover de lichte daling op dit moment

staat dat de kosten voor veevoer, kunstmest en energie naar verwachting ook zullen afnemen ten opzichte van hun hoogtepunt dit jaar. Uiteraard zijn er veel onzekerheden omtrent de energieprijzen die invloed hebben op de kunstmestprijzen en de kosten voor de zuivelverwerkers, die ook als gevolg van de hogere energieprijzen andere keuzes kunnen maken.

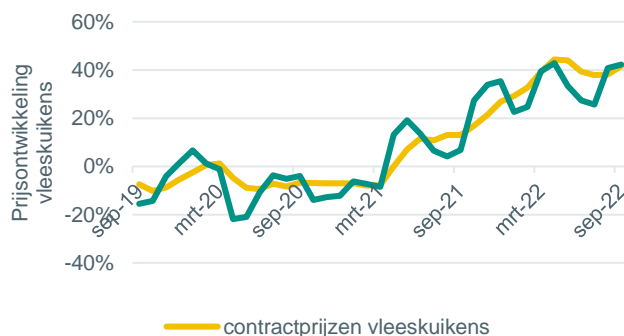
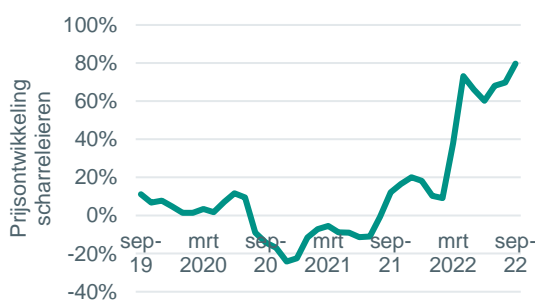
Pluimveehouderij

De vogelgriep leidt tot zorgen bij de pluimveehouders. Alleen al in oktober moest het pluimvee op vijftien bedrijven geruimd worden, en in de afgelopen twaalf maanden gaat het om circa tachtig bedrijven. Het is voor het eerst dat de ziekte een heel jaar in Nederland rondwaart. Ook Spanje, Frankrijk en Duitsland worden geplaagd door uitbraken. De ziekte woedt in totaal 38 landen, wat het de grootste golf ooit maakt. Het feit dat de vogelgriep ook in de zomer aan bleef houden, maakt dat de risico's volgens het Europese Voedselveiligheid Autoriteit (EFSA) voor volgend jaar zijn toegenomen.

Het afgelopen jaar had het ruimen van pluimvee gevolgen voor de volumes en daarmee ook op de ontwikkeling van de prijzen. De Europese Commissie verwacht voor de pluimveehouderij in de EU een productiedaling van 0,9 procent in 2022 en 0,4 procent in 2023. Voor Nederland geldt dat de druk op de pluimveestapel groter is. Allereerst schakelen supermarkten in 2023 om naar de verkoop van enkel Beter Leven 1 ster. Door de beperkt beschikbare staloppervlakte in Nederland en lastige vergunningverlening zal dit zorgen voor een kleinere pluimveevleesstapel. Daarnaast is het nog onduidelijk wat de impact van de uitkoopregelingen in verband met stikstof gaat zijn. ABN AMRO verwacht dat het aantal vleeskuikens met 15 tot 25 procent daalt tot en met 2025. Volgend jaar leidt dit tot een afname van de pluimveevleesstapel van circa 5 procent.

Voor leghennen geldt dat het aandeel vrije uitloop en biologische houdsystemen zal toenemen. Daarnaast zullen naar verwachting supermarkten ook bij eieren veel meer sturen op het Beter Leven-keurmerk. De verduurzaming op het gebied van dierenwelzijn zorgt voor een verdere vraag naar ruimte, terwijl er juist steeds minder ruimte beschikbaar is. Wat voor vleeskuikens geldt, geldt ook voor leghennen; de invulling van duurzaamheidseisen zal de komende jaren drukken op het aantal gehouden dieren en daarmee zullen de hoeveelheden eerder dalen dan stijgen.

Prijzen voor pluimveehouders stijgen flink

Bron: Agrimatie Wageningen Universiteit

Volgend jaar wordt voor een aantal kosten weliswaar een daling voorzien, maar daar staan andere kostenstijgingen tegenover. Dit zijn kosten om te voldoen aan strengere milieueisen en dierenwelzijnstandaarden, hogere heffing voor het Diergezondheidsfonds en hogere arbeidskosten. Tot nu toe hebben hogere prijzen voor eieren en pluimveevlees de hogere kosten kunnen goedmaken. De prijs voor scharreleieren lag in september van dit jaar zo'n 80 procent hoger dan in september vorig jaar. Gemiddeld namen de eierprijzen dit jaar met zo'n 20 procent toe. De contractprijzen voor pluimveevlees lagen in september van dit jaar zo'n 40 procent hoger dan vorig jaar. Een onzekere factor in de prijsvorming voor pluimveevlees is de export vanuit Oekraïne, die nu vanwege de oorlog nog beperkter is.

Varkenshouderij

Waar pluim- en melkveebedrijven ondanks hogere voerkosten over het algemeen zwarte cijfers konden noteren, heeft de varkenshouderij het een stuk zwaarder. De afzetprijzen stijgen namelijk minder hard dan de kosten voor veevoer. Het afgelopen jaar steeg de gemiddelde prijs voor biggen volgens de Wageningen Universiteit met 8 procent en voor vleesvarkens met 16 procent, terwijl de veevoerkosten dit jaar zeker met 30 procent zijn toegenomen. Daar komen nog andere kostenstijgingen bovenop, zoals voor energie en lonen. De marges van de varkenshouders staan dan ook onder druk. Tussen bedrijven bestaan wel flinke verschillen. Zo hebben de varkenshouders die investeerden in zonnepanelen, warmtewisselaars of andere energiezuinige oplossingen daar nu meer profijt van.

Prijs voor biggen stijgt harder

Bron: Agrimatie

Voor de komende periode liggen meer onzekerheden op de loer. Nu de biggenprijs wat aan het stijgen is, zijn vleesvarkenbedrijven ook meer kwijt aan biggen. Daarnaast zijn de kosten voor veevoer wel aan het dalen, maar deze blijven naar verwachting op een relatief hoog niveau. De Afrikaanse varkenspest, nu voornamelijk aanwezig in het oosten van Europa, blijft een dreiging voor Nederlandse varkenshouders.

De varkensvleesproductie in de EU komt dit jaar volgens de Europese Commissie zo'n vijf procent lager uit dan vorig jaar. Deze lagere productie is het gevolg van een kleinere veestapel als gevolg van maatschappelijke druk, de uitbraak van de Afrikaanse Varkenspest in een aantal EU-landen en de hoge kosten waardoor het onaantrekkelijk wordt voor varkenshouders om biggen te houden. De sterke daling komt voornamelijk door krimp in Denemarken, al is ook in Duitsland en Polen sprake van een afname. Voor Nederland verwacht ABN AMRO dat de totale productie van biggen en vleesvarkens de komende tien jaar zo'n 10 tot 20 procent zal afnemen. Voor volgend jaar wordt die daling al ingezet, waarbij het aantal fokzeugen naar verwachting sterker zal dalen. Dit leidt weliswaar niet gelijk tot een lager aantal slachtingen hier in Nederland, maar zal wel leiden tot lagere exporten naar onder meer Duitsland. In Nederland zal naar verwachting de productie dalen met circa 3 procent volgend jaar.

Net als bij veel andere subsectoren in de agrarische sector geldt voor de varkenshouderij dat er een tweedeling komt tussen de nieuwere bedrijven en de oudere bedrijven. Nieuwe bedrijven die hebben geïnvesteerd in het verhogen van de milieu- en dierenwelzijnstandaarden zullen door een beter resultaat de komende jaren concurrentievoordeel genieten op de bedrijven met verouderde stallen. Ook de bedrijven die kleinere concepten met een eigen markt hebben zullen bestaansrecht houden. De tweedeling kan versneld worden door de opkoopregelingen van de overheid.

Akkerbouw

Dit jaar komt volgens de oogstraming van het CBS de totale oogst zo'n vier procent hoger uit dan vorig jaar. Met name de aardappelen- en suikerbietenooft ligt naar verwachting hoger. Dit is het gevolg van een groter beteeld areaal en een gelijkblijvende opbrengst per hectare. Het toegenomen areaal aardappelen en suikerbieten is ten koste gegaan van het areaal voor zaaiuien, waardoor de oogst van zaaiuien dus ook is afgenomen.

De opbrengst ligt dit jaar onder de gemiddelde opbrengst van de afgelopen tien jaar. Dit komt doordat de hoeveelheid akkerbouwland al een aantal jaren krimpt en de opbrengst per hectare niet tot nauwelijks toeneemt. Toekomstige ontwikkelingen zijn uiteraard sterk afhankelijk van het weer, dat invloed heeft op de kwaliteit en hoeveelheid van de gewassen. De akkerbouw is de subsector binnen de landbouw die het meest afhankelijk is van het weer. Waar de tuinbouw hoogtechnologisch is en kunstmatig kan uitoefenen op de omstandigheden waarin de gewassen groeien, is dat voor akkerbouwers lastiger. Extreme droogte of regen hebben al snel invloed op het resultaat van akkerbouwers.

Ook dit jaar was een droog jaar. Volgens de droogtemonitor van de KNMI bedroeg het neerslagtekort 223 millimeter en ligt hierbij dicht aan tegen het zeer droge jaar 2018. Het neerslagtekort kon nog redelijk worden opgevangen door beregening, maar het is duidelijk dat het onttrekken van grondwater voor beregening steeds meer tegen grenzen aanloopt. Akkerbouwers kijken daarom actief naar oplossingen om water vast te houden en efficiënter te irrigeren.

Ook de akkerbouwers hebben te maken met hogere kosten. Naast de hogere kosten voor beregening liepen tevens de kosten van kunstmest, gewasbeschermingsmiddelen, bewaring, energie en arbeid op. Uit angst

voor tekorten hebben akkerbouwers eerder dan normaal voorraden aangelegd. Hoewel de prijs van kunstmest naar verwachting nog relatief hoog blijft, lijkt deze door de lagere gasprijs en afnemende vraag wel zijn hoogtepunt bereikt te hebben.

De hogere kosten, gelijkblijvende sterke vraag en een lage euro heeft geleid tot een redelijke prijszetting voor veel akkerbouwproducten. Ondanks de hogere kosten lijkt het erop dat veel akkerbouwers een redelijk rendement hebben behaald. Akkerbouwers die moeilijk konden beregenen kampen met wat meer moeilijkheden vanwege lagere oogsten.

De komende periode blijven de kosten voor akkerbouwers hoog. Daarnaast neemt de regeldruk toe. Het verruimen van het bouwplan vanuit het 7e Nederlandse actieprogramma betreffende de Nitraatrichtlijn, een mogelijk verminderde hectarepremie bij invoering van de nieuwe GLB per 2023 en maatregelen uit de nieuwe conceptbeschikking derogatie, waardoor ruimere bufferstroken aangehouden moeten worden, kunnen gevolgen hebben voor de volumes en het inkomen van akkerbouwers. Voor volgend jaar verwacht ABN AMRO een stabiele ontwikkeling van de volumes na een groei van 4 procent dit jaar.

Sectoreconomen ABN AMRO

Mario Bersem	Sectoreconoom TMT en Diensten	mario.bersem@nl.abnamro.com	0653915862
Paul Bisschop	Sectoreconoom Bouw en Vastgoed	paul.bisschop@nl.abnamro.com	0617228687
David Bolscher	Sectoranalist Healthcare en T&L	david.bolscher@nl.abnamro.com	0650151563
Sonny Duijn	Sectoreconoom Thema's	sonny.duijn@nl.abnamro.com	0651186389
Jan-Paul van de Kerke	Macro-econoom	jan-paul.van.de.kerke@nl.abnamro.com	0644294475
Nadia Menkveld	Sectoreconoom Agri en Food	nadia.menkveld@nl.abnamro.com	0613545147
Albert Jan Swart	Sectoreconoom Industrie en T&L	albert.jan.swart@nl.abnamro.com	0641449681
Gerarda Westerhuis	Sectoreconoom Retail en Leisure	gerarda.westerhuis@nl.abnamro.com	0629098887

Disclaimer

De in deze publicatie neergelegde opvattingen zijn gebaseerd op door ABN AMRO betrouwbaar geachte gegevens en informatie. Noch ABN AMRO, noch functionarissen van de bank kunnen aansprakelijk worden gesteld voor in deze publicatie eventueel aanwezige onjuistheden. De weergegeven opvattingen en prognoses houden niet meer in dan onze eigen visie en kunnen zonder nadere aankondiging worden gewijzigd. Het gebruik van tekst of cijfers uit deze publicatie is toegestaan mits de bron duidelijk wordt vermeld.

Teksten zijn gesloten op 20 november 2022